

فتنه

کلیدواژه: فتنه، سکوت، حق، باطل، امام علی علیه السلام، قیام، پرسش: شرح و توضیح این جمله از **حضرت علی** - علیه السلام - که می‌فرماید: «کن فی الفتنه کابن الیبون»، چیست؟ آیا این جمله به معنای بی‌خیالی و بی‌تفاوتی در وظایف سیاسی است؟
پاسخ:

فهرست مندرجات

- ۱ - ترجمه روایت «کن فی الفتنه...»
- ۱.۱ - دیدگاه برخی مفسران
- ۲ - مفهوم اصلی روایت
- ۲ - دیدگاه ابی‌الحدید
- ۴ - دیدگاهی دیگر در شرح این کلام
- ۵ - وظیفه انسان در فتنه‌ها
- ۶ - پانویس
- ۷ - منبع

ترجمه روایت «کن فی الفتنه ...»

این جمله، از کلمات گهربار **امام علی** - علیه السلام - در نهج‌البلاغه است که چنین ترجمه شده است: «در فتنه‌ها همچون **شتر** بچهای باش که نه پشتی برای سواری دادن و نه شیر برای دوشیدن دارد».^[۱]

← دیدگاه برخی مفسران

برخی این جمله را این‌طور معنا کرده‌اند که در **فتنه** ها ساکت و خاموش باش تا از تو نتوانند سوء استفاده کنند.^[۲]

مفهوم اصلی روایت

ولی آنچه به‌طور مسلم از این **روایت** به دست می‌آید، آن است که در فتنه‌ها طوری باش که نتوانند از تو سوء استفاده کنند، نه آنکه لزوماً خاموش و ساکت باشی. از **کلام** امام علی - علیه السلام - بیش از آن استفاده نمی‌شود و ایشان نفرموده‌اند که در هر فتنه و در هر حالی ساکت باش.

دیدگاه ابی‌الحدید

ابن ابی‌الحدید در شرح این کلام می‌گوید: «مصدق این کلام حضرت وقتی است که فتنه‌ای که بر پا شده، میان دو گروه باطل باشد؛ اما اگر میان **حق** و باطل باشد (مانند **جنگ صفین** و **جمل**) انسان باید جانب حق را بگیرد و در این راه **قیام** کند».^[۳]

دیدگاهی دیگر در شرح این کلام

همچنین در یکی دیگر از شرح‌های **نهج‌البلاغه** در شرح این کلام چنین آمده است: «کلام مولا، منحصر به فتنه بین دو گروه حق و باطل نیست؛ بلکه هر فتنه‌ای را شامل می‌شود؛ مانند فتنه **خلق قرآن** در زمان **مامون**. منظور حضرت هم گوشه‌گیری و سکوت و خود را به **غفلت** زدن نیست؛ بلکه نهی از همکاری با سران فتنه است؛ پس ایشان امر به سکوت و گوشه‌گیری نکرده‌اند؛ بلکه در این موارد در تمسک به حق باید قیام کرد».^[۴]

وظیفه انسان در فتنه‌ها

با توجه به کلام امام علی - علیه السلام - و بعضی از شرح‌هایی که بیان شد، چنین می‌توان نتیجه گرفت که **انسان** در فتنه نباید به فتنه‌گران کمک کند، گاهی این همکاری نکردن با گوشه‌گیری و دخالت نکردن در برخی درگیری‌ها تحقق می‌یابد و گاهی با قیام و مبارزه و فریاد. به عبارت دیگر، اگر شخصی حق را دقیقاً بشناسد و توانایی آن را داشته باشد که با زیرکی و کیاست وارد سیاست شود، وظیفه اوست که در میدان حاضر شده و به دفاع از حق بپردازد؛ اما اگر نتواند مرزبندی دقیقی بین حق و باطل در **ذهن** خود مجسم کند و به همین دلیل این امکان وجود داشته باشد که مورد سوء استفاده دیگران قرار گیرد، باید تا شناسایی کامل حق و باطل، خود را درگیر **فتنه** نکند. بنابراین سخن **امام علی** - علیه السلام - به معنای بی‌تفاوتی در امور نیست. در فتنه چنان باش که بارت نهند ••• و ز دست و زیانت استعانت نبرند. **زین آتش** تند در حذر باش و بهوش ••• تا مدعیان رند جانت نخرند

پانویس

۱. ↑ صبحی صالح، نهج‌البلاغه، ص ۴۶۹، هجرت، قم، ۱۴۱۴ ق؛ «کُنْ فِي الْفِتْنَةِ كَابْنِ الْيَبُونِ لَا ظَهْرَ قَيْرُكَبَ وَلَا صَرْعَ قَيْحَلَبَ»..
۲. ↑ . آمدی تمیمی، عبد الواحد، غرر الحکم و درر الکلم، شرح آقا جمال خوانساری، ج ۴، ص ۶۰۷، دفتر تبلیغات، قم، ۱۳۶۶ ش.

↑ ۴. ابن ابی‌لحدید، شرح نهج البلاغه، ج ۱۸، ص ۸۲. کتابخانه آیت الله مرعشی، قم، ۱۴۰۴ ق. ↓
↑ ۴. خویی، میرزا حبیب‌الله، منهاج البراهه فی شرح نهج البلاغه، ج ۲۱، ص ۸، مکتبه الاسلامیه، تهران، ۱۴۰۰ ق. با اندکی تصرف.

منبع

پایگاه اسلام کوئست.

رده‌های این صفحه : اندیشه سیاسی | مشارکت | حدیث شناسی | تفسیر حدیث